

Stockholms kommun

registrator.utbildning@stockholm.se

Rektorn vid Herrängens skola

philip.olsson@stockholm.se

Beslut för grundskola och fritidshem

---

efter tillsyn av Herrängens skola
i Stockholms kommun

Tillsyn i Herrängens skola

Skolinspektionen genomför tillsyn i Stockholms kommun under våren 2013. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Herrängens skola besöktes av Skolinspektionen mellan den 30 maj och den 4 juni 2013.

Fakta om skolan

Herrängens skola är en kommunal skolenhet som ligger i stadsdelen Älvsjö i Stockholms kommun. Skolan består av flera olika byggnader och är en grundskola med förskoleklass och årskurserna 1-5. Vid tillsynstillfället har skolan 526 elever. Av dessa går 79 i förskoleklassen. 375 elever är inskrivna på skolans fritidshem och 92 deltar i den öppna fritidsverksamheten. Ledningsgruppen består av rektorn, som tillträdde sin tjänst i augusti år 2012 och tre biträdande rektorer.

Kunskapsresultat

Årskurs 3

Enligt Skolverkets statistik (SIRIS) för de nationella ämnesproven i matematik år 2012 nådde 76 procent av eleverna kravnivån på samtliga delprov. För riket var motsvarande resultat 72 procent. Av skolans egen sammanställning framgår att 75 procent av eleverna bedömdes nå kunskapskraven i matematik samma läsår. För ämnesprovet i svenska visar Skolverkets statistik att 69 procent av eleverna nådde kravnivån på samtliga delprov, att jämföra med 74 procent för riket som helhet. Samma år bedömde skolan att 69 procent av eleverna nått kunskapskraven i ämnet. Av skolans egen sammanställning över resultaten för de nationella ämnesproven i matematik och svenska år 2013 framgår att 89 procent respektive 88 procent av eleverna bedöms nå kunskapskraven i respektive ämne samt att 99 procent av eleverna bedöms nå kunskapskraven i So och No.

Helhetsbedömning

Tillsynen av Herrängens skola visar att eleverna ges förutsättningar att nå målen för utbildningen. Trots att skolan i många avseenden motsvarar de krav som skollagen ställer framgår att skolan behöver vidta åtgärder inom ett antal områden. Skolan behöver bland annat arbeta med att öka elevernas inflytande. De ordningsregler som finns på skolan har exempelvis inte tagits fram under medverkan av eleverna på skolan. Skolans ordningsregler är därmed endast i begränsad omfattning förankrade hos eleverna, vilket bland annat framkommer vid intervjuer med skolans elever samt i Skolinspektionens enkäter som har besvarats av elever i årskurs 5. Vidare saknar skolan tillgång till samtliga funktioner inom elevhälsan som skollagen föreskriver då det inte finns tillgång till kurator.

Skolan bedriver ett aktivt kvalitetsarbete och genom analyser från tidigare studieresultat har åtgärder vidtagits. Rektor framhåller att resultaten från de nationella proven år 2013 har förbättrats jämfört med år 2012. Skolan förklarar de förbättrade resultaten med att skolan har satt in flera resurser i klasserna samt att antalet lärartjänster har utökats till motsvarande 1,5 lärartjänst per klass att fördela efter elevernas behov i varje arbetslag. Vidare uppger rektorn att lärarna samrättar de nationella proven och att de ägnar mycket tid åt att prata om resultaten som framkommer på proven. Det framgår även att lärarna anpassar undervisningen till de elever som behöver större utmaningar för att varje elev ska kunna nå sin potential samt att skolan arbetar med att fånga upp elever i behov av särskilt stöd i ett tidigare skede.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Stockholms kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 21 oktober 2013 redovisas för Skolinspektionen.

Grundläggande värden och inflytande

Bedömning

Stockholms kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Grundläggande värden och inflytande.

- Ge eleverna ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

Motivering

Enligt skollagen ska eleverna ges inflytande över utbildningen. De ska fort-löpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildning-en och hållas informerade i frågor som rör dem. Informationen och formerna för elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Av läro-planen framgår att lärarna har ett utpekat ansvar för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

De lärare som Skolinspektionen intervjuat och samtalat med berättar att skolan genomför enkäter för att bland annat ta reda på i vilken utsträckning eleverna uppfattar att de har inflytande över undervisningen i skolan. Resultaten redovisas till rektorn och analyseras. Lärarna berättar att förra årets enkäter visar att eleverna upplever att de endast i liten utsträckning har inflytande över under-visningen och att de upplever att elevinflytande är ett utvecklingsområde. Även rektorn bekräftar att elevernas inflytande över utbildningen behöver ut-vecklas. Någon lärare uppger att det är svårt att släppa kontrollen och att elev-inflytandet i realiteten blir något av en skendemokrati och att man endast låter eleverna ha inflytande över vissa bestämda delar av utbildningen. Lärarna ut-trycker dock att eleverna får komma med förslag samt bestämma redovisnings-former inom vissa arbetsområden. Lärarna framhåller att en av anledningarna till att eleverna inte upplever att de har inflytande kan bero på att lärarna inte tydliggjort för eleverna vad elevinflytande innebär. Rektorn framhåller i inter-vjun att skolan har en arbetsplan för att öka elevernas ansvar och inflytande på skolan men att arbetet behöver förbättras ytterligare.

Skolinspektionen konstaterar att det finns brister i skolans arbete med att ge eleverna inflytande över utbildningen. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Stockholms kommun föreläggs att åtgärda bristen.

Författning

1 kap. 10 §, 4 kap. 9 § skollagen, Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Trygghet, studiero och en god miljö**Bedömning**

Stockholms kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet, studiero och en god miljö.

- Utarbeta ordningsregler under medverkan av eleverna och implemen-tera ordningsreglerna i skolans verksamhet.

- Upprätta en plan mot kränkande behandling för grundskolan och fritidshemmet där åtgärderna som anges är anpassade efter varje verksamhets specifika behov och förutsättningar.

Motivering

Ordningsregler

Enligt skollagen ska ordningsregler finnas för varje skolenhet. De ska utarbetas under medverkan av eleverna och följas upp på varje skolenhet. Rektorn beslutar om ordningsregler.

Rektorn framhåller att ordningsreglerna har tagits upp med skolans elevråd under föregående läsår. Eleverna berättar dock i intervjuerna att de inte har medverkat vid framtagandet av ordningsreglerna för skolan. Vidare beskriver eleverna att det varierar och är beroende på den enskilda lärarens uppfattning i vilken grad skolans vuxna ser till att ordningsreglerna efterlevs. Såväl lärare som elever och skolläda beskriver att ordningsreglerna inte fullt ut är förankrade hos eleverna. Eleverna uppger att skolan borde diskutera om det ska finnas regler som exempelvis föreskriver att eleverna ska vara tysta i matsalen i tio minuter innan de börjar prata med varandra samt att eleverna inte får ha mössa eller keps på sig inomhus.

Plan mot kränkande behandling

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som avses påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. I Skolverkets allmänna råd för arbetet mot diskriminering och kränkande behandling (SKOLFS 2012:10) anges att arbetet med planen mot kränkande behandling bör bedrivas så att planen återspeglar förhållanden i varje enskild verksamhet.

Skolinspektionen har tagit del av Herrängens skolas plan mot diskriminering och kränkande behandling. Planen är gemensam för förskoleklassen, grundskolan och fritidshemmet och beskriver hur skolan gör årliga kartläggningar för att identifiera behov av åtgärder i skolan. Planen återspeglar dock inte samtliga verksamheter och vilka specifika behov dessa verksamheter har, exempelvis vad gäller fritidshemmet. Därmed framgår inte heller vilka åtgärder som ska vidtas vad gäller verksamheten i fritidshemmet. Planen är således inte anpassad till alla verksamheter.

Tillsynen visar att det finns brister i skolans arbete med ordningsregler och i skolans plan mot kränkande behandling. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Stockholms kommun föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

5 kap. 5 §, 6 kap. 8 § skollagen, Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, God miljö för utveckling och lärande

Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro**Bedömning**

Stockholms kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro.

- Se till att eleverna får tillgång till personal med kompetens för att tillgodose elevernas behov av vägledning inför utbildning och yrkesval.
- Organisera tillgången till elevhälsa så att den ges förutsättningar att uppfylla funktionen att dels vara förebyggande och hälsofrämjande, dels stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.

Motivering

Tillgång till personal med kompetens för att tillgodose elevernas behov av vägledning

Av skollagen framgår att elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklassen ska ha tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses.

Rektorn anger vid intervju att eleverna för närvarande inte har tillgång till sådan kompetens att elevernas behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Detta bekräftas också av de lärare och elever som Skolinspektionen intervjuat.

Tillgång till elevhälsa

Skollagen anger att det ska finnas en elevhälsa för eleverna. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Vidare ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.

Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande och elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165) betonas att arbetet med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper på skolan. Det

anges även att elevhälsan har ett särskilt ansvar för att undanröja hinder för varje enskilds elev lärande och utveckling.

Vid Skolinspektionens intervjuer och samtal med representanter från elevhälsan framkommer att elevhälsan består av en skolsköterska som arbetar heltid på skolan och två specialpedagoger som i första hand arbetar med elever som är i behov av särskilt stöd. Vidare finns en skolläkare samt en psykolog, vars tjänster skolan köper in vid behov. Skolläkarens huvuduppgift är att vaccinera eleverna och psykologen medverkar främst vid utredningar gällande elever. Psykologen är för närvarande i skolan fyra timmar per vecka. Det framkommer vidare att skolan inte har tillgång till kurator. Såväl representanter från elevhälsan, såsom lärare och elever uppger vid intervjuer och samtal att om eleverna har behov av att prata med någon vuxen går de till skolsköterskan.

Utredningen visar sammanfattningsvis att det finns brister i elevernas tillgång till kurator och till personal med kompetens så att elevernas behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses.

Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Stockholms kommun föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

2 kap. 22 och 29 §§ skollagen, Lgr 11 2.6 Övergripande mål och riktlinjer, Skolan och omvärlden

Handläggningsrutiner

Bedömning

Stockholms kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Handläggningsrutiner.

- Se till att bestämmelserna om registerkontroll av personal iakttas även för personer som anlitas från ett bemanningsföretag.

Motivering

Av skollagen framgår att den som erbjuds en anställning inom bland annat förskoleklassen, fritidshemmet, grundskolan och grundsärskolan ska lämna ett utdrag ur belastningsregistret till den som erbjuder anställningen. Den som inte har lämnat registerutdrag får inte anställas.

Registerutdrag ska även lämnas av den som erbjuds arbete under omständigheter liknande dem som förekommer i ett anställningsförhållande. Enligt skollagen ska registerutdraget i dessa fall lämnas till den inom verksamheten som beslutar om att anlita eller ta emot en person. Den som inte har lämnat ett sådant registerutdrag får inte anlitas eller tas emot i verksamheten.

Enligt förarbetena till bestämmelsen (prop. 2007/08:28 s. 11,15) omfattar kravet personer som ersätter anställda, t.ex. när en person kortvarigt hyrs in från ett bemanningsföretag vid tillfällig frånvaro bland personalen.

Enligt rektorn lämnar all personal som erbjuds tillsvidareanställning ett utdrag ur belastningsregistret till rektorn. Skolan anlitar dock i vissa fall vikarier från ett bemanningsföretag. I dessa fall uppges att personalen inte har kontrollerats av rektorn utan att det endast är bemanningsföretaget som har kontrollerat personalens registerutdrag.

Utredningen visar att det finns brister avseende iakttagandet av bestämmelserna om registerkontroll. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Stockholms kommun föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

2 kap. 31–33 §§ skollagen

Avstående från ingripande

Vid tillsynen har konstaterats brister för vilka Skolinspektionen avstår från ingripande i enlighet med 26 kap. 12 § skollagen (2010:800).

Omfattning och resurstillgång

Bedömning

Skolinspektionen har uppmärksammat följande brister inom bedömningsområdet Omfattning och resurstillgång.

- Skolbiblioteket används inte aktivt i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande.

Motivering

Skolbibliotek

Enligt skollagen ska elever i grundskolan ha tillgång till skolbibliotek. Med skolbibliotek avses enligt förarbetena (prop. 2009/10:165 s. 284) en gemensam och ordnad resurs av medier och information som ställs till elevernas och lärarnas förfogande och som ingår i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja eleverna. I läroplanen framhålls biblioteket som en del av skolans arbetsmiljö med syftet att eleverna själva ska kunna söka och utveckla kunskaper.

I intervju med skolledningen, lärare samt elever framgår det att vid tidpunkten för tillsynsbesöket är skolans biblioteksböcker nedpackade i kartonger på grund av att biblioteket ska flyttas till en ny lokal. Den lokal som tidigare inhyt biblioteket ska byggas om till ett klassrum på grund av platsbrist. Dock

framhåller skolledningen, lärare samt elever att det har funnits ett bibliotek på skolan som ställts till elevernas och lärarnas förfogande och fungerat ändamålsenligt.

Skolinspektionen finner inte anledning att ifrågasätta att skolan tillhandahåller en gemensam och ordnad resurs av medier och information som ställs till elevernas och lärarnas förfogande och som ingår i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja eleverna. Av den anledningen avstår Skolinspektionen från ingripande i denna del. Dock är det av yttersta vikt att skolan så snart som möjligt installerar det nya biblioteket och att detta återigen blir en del av skolans arbetsmiljö.

Författning

2 kap. 36 § skollagen

På Skolinspektionens vägnar

Luca Nesi
Enhetschef

Johanna Kahn
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med

anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).